

Bergur P. Dam á tingi:

Tað liggur í blóðinum

Í farnu viku tók Bergur P. Dam sæti á tingið fyrri Kristian Magnussen, sum er á ST-áðalfundi í New York. Hetta er fyrsta ferðin, at Bergur er á tingi, men eftirnavnið er eitt, sum »hoyrir« politikkinum til

SVEINUR TRÓNDARSON

Politiskt fer dagurin 22. september 1999 at standa, sum ein heilt serligur dagur fyrri Berg P. Dam.

Hetta var dagurin, tá hann tók sæti á tingi.

Um tað enn var sum varamaður, at hann fyrstu ferð skuldi gerast tingmaður, og bert fyrri eitt avmarkað tíðarskeið, tekur einki av gleðini frá honum.

Tað var jú orsøkin til, at hann segði ja, til at stilla upp í fyrsta umfari, og nú hann er komin har til, ger hann sum føroyska fótbóltslandsliðið gjørdi tá tað fór út í heim at spæla.

Hann er har fyrri at læra, og hann sigur til sín av tí hann kann fáa at vita.

Tað liggur til slagðið

Um enn Bergur er nýggjur á tingi, so man hann lut-falsliga vera betri fyrri enn tey flestu tá tey fara upp í politikki.

Hvørt mansbarn í Føroyum knýtir ættarnavn hansara við politikki, og tað er ein sannroynd, at bæði abbi hansara og pápi hansara hava tikist við politikki.

Tí eru hann og brøður hansara vaksnið upp við politikki, og á ein hátt kann sigast, at teir allir hava fingið politikkin inn við móðurmjólkin, hóast hon kemur frá mammuni og ikki pápanum!

Ikki kann sigast annað enn, at væl hevur hon sett seg mjólkín, tí ein beiggi hevur sitið á landsins ovastu rók, meðan hin hevur tikist nógv við kommunalpolitikk.

Og 22. september 1999 fór so yngsta skotið á stammuni á ting á fyrsta sinni. Tað liggur líkasum til slagðið, at vera í politikki ...

Politikkur hevur altíð hugtakið

Sum vera mann, heldur Bergur Dam, at tað er sera spennandi at vera við, har ein partur av teimum stóru avgerðunum her í samfelagnum verða tiknar.

– Væl veit eg, at ikki allar stórar avgerðir vera tiknar av politikkarum, men kortini er tað sera spennandi at vera við, tí ein stórtur partur av avgerðunum verða tiknar í tinginum, sigur Bergur.

Hóast tað var fyrsta ferðin, at Bergur stillaði upp til lögtingsval, so var tað ikki

fyrstu ferð hann var á listanum hjá Javnaðarflokkinum.

– Eg stillaði upp til kommunuvalið í 1993, so eg havi roynt tað áður, sigur Bergur.

Hvussu ber tað til, at tú ikki stillar upp fyrr enn nú, tá tú, um vit so kunnu siga, hevur fingið politikkin inn við móðurmjólkin?

– Tann størsta orsøkin er sjálvsagt, at eg havi verið nógv burtur úr Føroyum, og tiskil ikki havi havt møguleikan at stilla upp, sigur Bergur Dam.

Hann visir tó kortini á, at hann altíð hevur havt sera stóran áhuga fyri politikki, og at hann altíð hevur verið politiskt aktivur, so at siga.

– Eg havi verið aktivur bæði í fálægspolitikki og í studentapolitikki, umframt at eg so at siga alla tíðina havi verið við í flokspolitiska arbeiðinum, sigur hann.

Metir hann tað so sum eina hjálp, at hann hevur verið við í politiska arbeiðinum í flokkinum áðrenn hann er komin á ting?

– Ja, tað geri eg, tí á tann hátt kennir tú tað, sum limirnir hava upp á hjarta, og tað kann bara vera ein fyrimunur í tí politiska arbeiðinum, sigur Bergur.

Fyrlik og fyrkingandi

Annars letur Bergur sera væl at móttøkuni hann fekk í tinginum.

– Öll hava verið blíð og fyrlikandi, so tað hevur verið ein frægð at vera við til, sigur Bergur, sum leggur afturat, at tinglimirnir duga væl at vera væl við hvønn annan, og halda tað politiska og tað »privata« atskilt.

Politiska lotið er broytt soleiðis, at fyrri tað um foreldrin vóru í politikki, so er ikki vist, at bornini eisini vera tað, men hóast tað, so er enn eingin, sum hevur skotið hann við, at hann er enn ein »Dammur« í røðini, sum stígar inn um tinggátt.

Ikki hessini mál

Tað eru heldur ikki eiti á mál, sum eru til viðgerðar hesa tíðina Bergur er tingmaður.

Málið um Hvítubók og ríkisrættarlíga broytingarnar er so sera stórt og umfatandi. Har skulu nógvir og stórir avgerðir takast í komandi tíðum.

Síðani er tað figgarlógin, sum skal viðgerast, og hon er ikki minni stór.

– Men so eru tað øll hini málini eisini sigur Bergur og minni á, at hann avloysir Kristian Magnussen í Trivnaðarnevndini.

Í Trivnaðarnevndini eru málini eisini nógv, men tað, sum í løtuni liggur fremst í huganum á Bergi og Hans Paula Strøm, sum eisini umboðar Javnaðarflokkin í Trivnaðarnevndini, er málið um dagpengar til tey tímaløntu.

– Tað málið hevur so ótrúliga stóran týdning fyrri Javnaðarflokkin, sigur Bergur Dam.

Flokkurin hevur fleiri ferðir víst á, at tað er tey tímaløntu, ið eru fyrri vanbyti, tá tey vera tey einastu, sum hava eina karensdagur, og hetta roynir flokkurin tí at arbeiða fyrri at broyta, leggur Bergur Dam afturat.

Minnst til vælferðina

Men hvørji eru so tey politisku hjartamálini hjá Bergi Dam?

– Tað er at vera við til at skapa og menna hetta samfelagið soleiðis, at ein og hvør kann menna seg, uttan at hava fingið eina økonomiska vøggugávu, sigur Bergur.

Hann visir á, at tað er neyðugt, at øll hava somu rættindi til at fáa nakað burtur úr lívinum, og at tey, sum sita við pengunum, ikki skulu hava fyrimun, bara tí at tey hava pengarnar.

– Eg haldi, at tað er neyðugt, at vit brúka tað potentiáli, sum er í samfelagnum, á bestan hátt, og at tað verður gjørt soleiðis, at tað verður fjøldini at gagni, sigur hann.

Samstundis visir Bergur

Dam á, at tað alla tíðina er neyðugt, at umdefinera vælferðarsamfelagið, tí krøvini til samfelagið vera broytt alla tíðina.

Men tá vit hugsa um sosialdemokratisku systurflokkarnar eitt nú í hinum Norðanlondunum, so tosa teir um privatiseringar, sum tað er heilt vanligt. Tað ger Javnaðarflokkurin í Føroyum ikki, hví tað?

– Vit eru ikki komin til

á, at tá farið verður undir privatisering skal stóða takast til hugtøk, sum ongantið eru definerað í Føroyum.

– Hvát er privat, hvát er alment og ikki minst hvát er demokratisk ávirkan. Taka vit Føroya Tele sum dømi, so mugu greiðar linjur gerast, sum siga, at fyrri tað, um Føroya Tele gerst eitt alment partafelag, so skal fyrilit takast fyrri demokratiskum prinsippum.

Men verða tað ikki tikið alt ov nógv fyrilit tá tosið fellur á privatiseringarnar?

– Nei, tað haldi eg ikki, tí tað er verri enn so altíð, at privatiseringarnar eru av tí góða, sigur Bergur og leggur afturat, at viðhvørt verður ein noyddur til at gjalda fyrri at hava eina tænastu gangandi, sum tað til dømis verður gjørt við Strandferðsluni og smáokjunum.

Viðhvørt eru royndir gjørdar at fáa eina rutu upp at standa, og tá hon koyrir, so verður hon privatiserað. Tíverri hevur tað so víst seg, at hon ikki hevur gingið, og so er hon niðurløgd aftur.

– Men krøvini um at varðveita rutuna hvørva ikki, og tí er tað almenna so farið undir hana aftur, og tað er uppstarturin, sum kostar teir stóru pengarnar, sigur Bergur Dam.

Hann visir samstundis á, at fyrri tað um talan er ein almennar pengar í einari fyrirøktu, so er tað ikki einstýðandi við, at tað er nakað ringt.

– Aðrastaðni eru teir við at fara hinvegin. Í USA leggja teir nú privatar fyrirtøkur í alment regi, tí tær liggja betur har, so heilt galið kann tað ikki vera, leggur Bergur afturat.

Annars visir hann á bankabjargingina sum eitt dømi um, at ein fyrirtøka er vörðin betri av at hon gjørdist »almenn«.

– Fyrr var bankin eitt »vápn« hjá eini ávísari fyrirtøku, og tá fingi myndugleikarnir einki gjørt. Nú eiga borgararnir bankan, sum verður ríkin professionelt av einari leiðslu við eini nevnd, sum situr við avgerðini. Teir taka ikki fyrilit fyrri einum ávísu eigara, men reka bankan sum ein banka, og tað má vera soleiðis tað eigur at vera, sigur Bergur Dam, sum heldur ongan iva letur vera um hvar hann stendur tá tosið fellur á privatisering av bankanum.

– Tað almenna, skal hava hvørja krónu aftur, sum er lógð í, áðrenn bankin verður »latin øðrum«.

Ríkisviðurskiptini mugu broytast

Tað málið av øllum, sum fer við mestu kjaktiðini í fjølmíðlum, og nokk eisini millum manna er sum vera mann málið um broytingar í ríkisviðurskiptunum. Her er stóðan hjá Bergi ikki stórt óðrvisi enn hon er hjá flokksleiðsluni, tí Bergur heldur, at tað sjálvsagt skulu vera

Bergur Dam, tingmaður, saman við flokksformanninum, Jóannesi Eidesgaard, frammanfyri tinghúsið. Nýggi tingmaðurin heldur tað vera eina spennandi uppgávu hann hevur fingið, og hann brúkar tíðina til at sárgva lærdóm til sín

(Mynd: Jens Kristian Vang)

føroyingar, sum skulu hava tær neyðugu heimildirnar til at taka allar avgerðir í Føroyum.

– Og eg haldi, at tað tær skulu gerast innanfyri ríkisfelagsskapin, sigur Bergur Dam.

Hann heldur, at tað er skeiðt at fara at syndra samfelagið soleiðis, at fólk verða bytt í tveir bólkur, har annar er fyrri og hin ímóti broytingum.

– Tað er sjálvsagt, at tað skulu gerast broytingar í viðurskiptunum millum Føroyar og Danmark. Vit skulu tilbúgva okkum soleiðis at vit eru før fyrri at taka á okkum allar byrðarnar í hesum samfelagnum, og síðani taka tær á okkum. Bæði umstíngarlíga og figgarlígá, sigur Bergur Dam.

– Fyri okkum er tað ein spurningur um tryggleika tá vit fara at broyta, og tað haldi eg er sera týðningarmikið at halda fast við. Fólk leggja stóran dent á tryggleika, og tað eiga við at virða tey fyrri, sigur Bergur